

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

KESKKONNAMINISTEERIUM

Vähi võõrliikide ja väikese vesikatku levik Eestis ning tõrjevõimalused

Invasiivsete võõrliikide tõrje Eesti magevetes (11.10.2021 - 30.04.2024)

Katrin Kaldre
vesiviljelusbioloogia nooremprofessor, PhD

08.05.2023

Taust

- 22.10.2014 võeti vastu EL määrus nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta.
- Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekirjas (vastu võetud 07.10.2004 nr 126) nimetatud võõrliikide levikut tuleb takistada ning võimalusel hävitada.

Projekti eesmärgid

1. Hinnata invasiivsete võõrliikide sissetoomis-, püsijäämis ja levimiskriisi Eesti kliimas
 2. Hinnata ja ohjata vähi võõrliikide ning väikese vesikatku levikut Eestis ning rakendada senisest tõhusamaid võõrliikide tuvastamise (sh eDNA- põhineva meetodika rakendamine) ja tõrjemeetmeid
 3. Tõsta avalikkuse teadlikkust ja ametnike pädevust võõrliikide leviku ohtudest ja tõrjemeetmetest
-

Tegevused I

Koostati analüüs, milles hinnati kümne Eesti jaoks probleemse invasiivse võõrliigi sissetoomise-, püsijäämise- ja levimiskiriski. Analüüs on leitav ais.emu.ee

Tegevused II

Invasiivsete vähi võõrliikide ja väikese vesikatku leviku täpsustamine, sh eDNA meetodite rakendamine vähi võõrliikide tuvastamisel, tõrjemeetodite uurimine ja väljatöötamine, tõrjetööde läbiviimine ja tõrjetööde tulemuslikkuse hindamine, kasutades lisaks püükidele eDNA metoodikat, vähemalt 20 leiukohas.

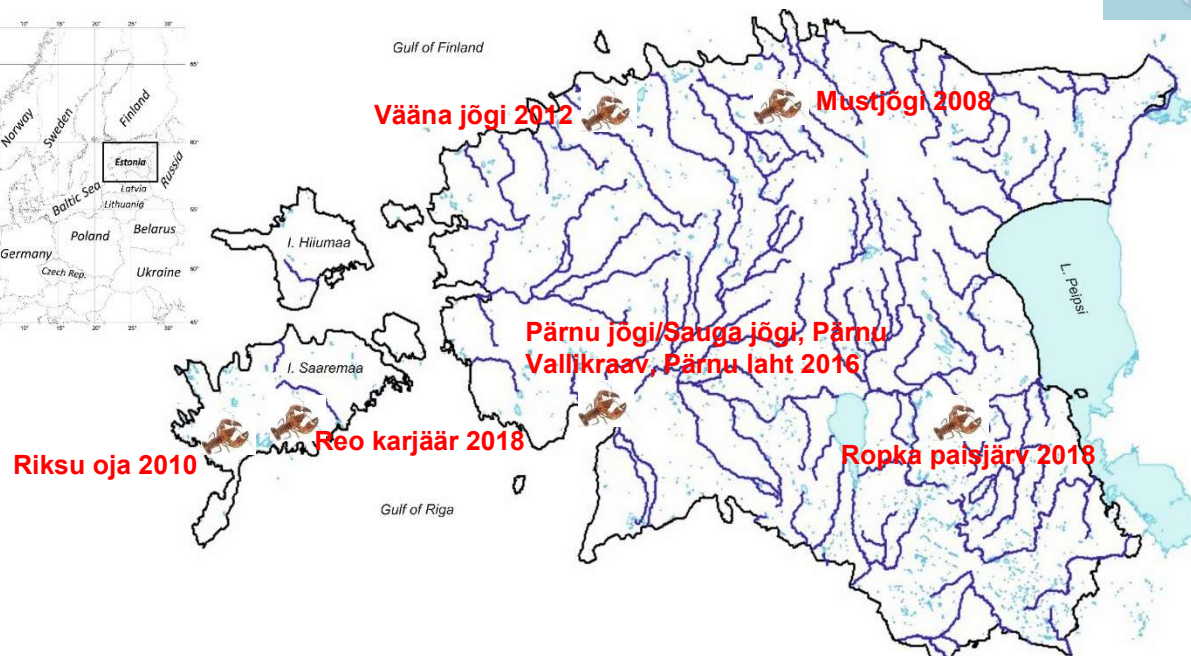
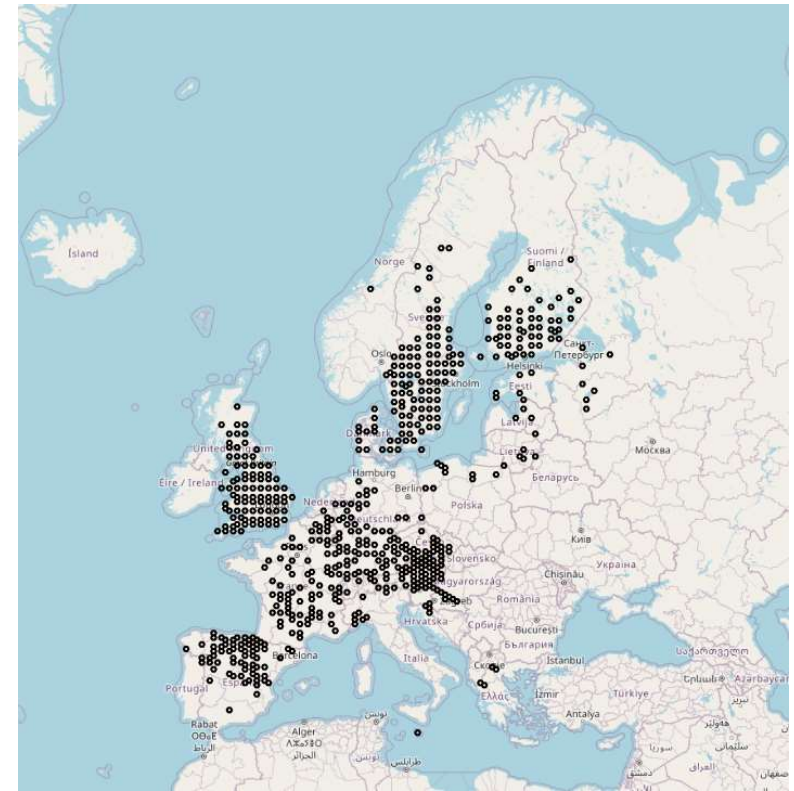

Signaalvähk

Sugukond: jõevähklased *Astacidae*

Perekond: *Pacifastacus*

Liik: signaalvähk *Pacifastacus leniusculus*

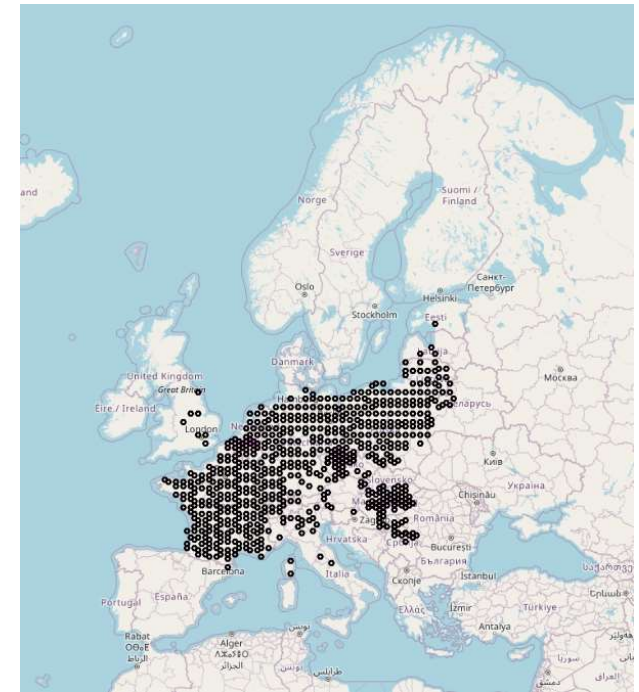

Ogapõskne vähk

Sugukond: idajõe vähklased *Cambaridae*

Perekond: *Faxonius*

Liik: ogapõskne vähk *Faxonius limosus*

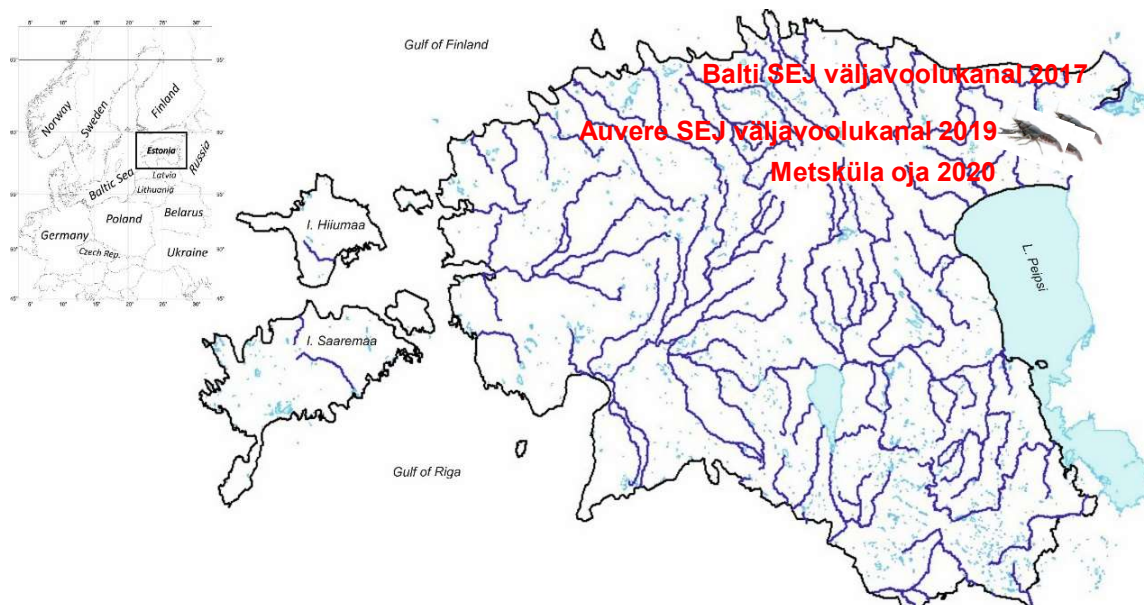

Marmorvähk

Sugukond: idajõevähklased *Cambaridae*

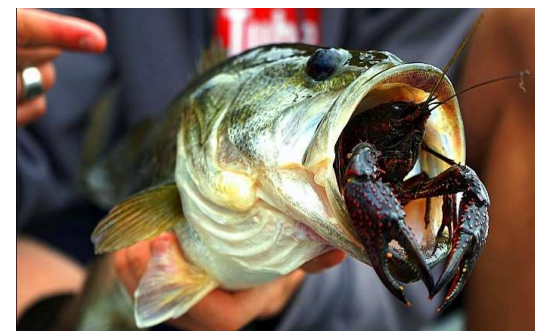
Perekond: *Procambarus*

Liik: marmorvähk *Procambarus virginalis*

Invasiivsete vähi võõrliikide tõrjemeetodid

- Mehaanilised
 - Väljapüük mõrdadega, elektripüük
- Bioloogilised
 - Kalad, linnud, haigusi tekitavad organismid
 - Isaste kastreerimine ja tagasi asustamine, suguferomoonide kasutamine
- Füüsilised
 - Veekogu kuivendamine
 - Jõgede ümbersuunamine
 - Tõkete rajamine
 - Elektripiirded
 - Vibreerivad seadmed
- Keemilised
 - Orgaaniline fosfaat, kloorlubi, püreeter ehk lõhnav neitsikummel, sünteetiline püretroid (Betamax - toimeaine tsüpermetriin, Alphamax - toimeaine deltametriin), Rotenoon.

Väikese vesikatku uuringud

Järv	Kuupäev	Elodea spp.
Beresje järv	13.08.2022	+
Käsmu järv	28.07.2022	+
Martiska järv	27.06.2022	+
Nikerjärv	06.08.2022	+
Purgatsi järv	06.08.2022	+
Rava järv	06.08.2022	-
Räbi järv	28.06.2022	-
Sillamäe Alumine paisjärv	27.06.2022	-
Sillamäe Keskmine paisjärv	27.06.2022	-
Tänavjärv	27.07.2022	-
Udriku järv	06.08.2022	+
Võrtsjärv, Ulge kanal	07.08.2022	-
Urbukse järv	06.08.2022	+
Veisjärv	28.06.2022, 07.08.2022	+
Tõhela järv	5. ja 6.09.2022	+
Rõuge Valgjärv	30.06.2022	-
Rõuge Liinjärv	30.06.2022	-
Vaskna järv	5.08.2022	-
Alasjärv	5.08.2022	+
Udsu järv	29.07.2022	+
Hainjärv	5.08.2022	-
Hurmi järv	29.06.2022	-
Ihamaru Palojärv	15.05 ja 29.06.2022	+
Rõngu Mäda järv	29.07.2022	+
Uhtjärv	30.06.2022	+
Peipsi, Rannapungerja	25.07.2022	-
Kauru järv	29.06.2022	+

Väikese vesikatku tõrjemeetodid

- Otsesed:
 - Füüsilised - mehaaniline taimede lõikamine ja kaevamine, purustamine, niitmine ujuvvahendilt, käsitsi korjamine, veejoa abil või imemismeetodiga eemaldamine, varjutamine, veetaseme alandamine, värvainega töötlemine ning veekogu toitelisuse vähendamine.
 - Bioloogilised – teised organismid, nt putukad, seened, herbivoorid. Looduslike herbivoorsete liikide mõju invasiivsetele veetaimedele.
 - Keemilised - eelkõige herbitsiididega tõrjel kasutatavad meetodid.
 - Kaudsed:
 - efektiivne tulemus saavutatakse näiteks läbi kõrgekasvulise kaldataimestiku varjutava efekti.
-

Tegevused III

- Avalikkuse teadlikkuse tõstmine:
 - projekti algus- ja lõpuseminar,
 - projekti kodulehekülg nii eesti kui inglise keeles (ais.emu.ee),
 - üleskutsed meedia vahendusel märkama ja teada andma vähi võõrliikidest (Kalale! Looduses artikkel, Osooni saade, ERRi uudis, Terevisioon)
 - infostendid veekogude ääres, kus tõrjetegevus on nähtav,
 - infovoldikud vähi võõrliikidest,
 - õppevideo vähi võõrliikidest <https://video.emu.ee/vahi-voorliikide-oppevideo/>
 - reklaam Saaremaa ja Hiiumaa parvlaevadel
 - osalemine NeoBiota konverentsil
 - ravusvaheline teadusartikkel vähi võõrliikide levikust Eestis
- Vee võõrliikide leviku ennetamise ja praktilise tõrje koolitus ametnikele.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Täna kuulamast!

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute